

**6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU UYARINCA
AZLIĞIN FİNANSAL TABLOLARIN MÜZAKERESİNİ
ERTELEME HAKKI**

*(THE MINORITY RIGHT FOR THE POSTPONEMENT OF THE DISCUSSION ON
THE FINANCIALS ACCORDING TO THE TURKISH COMMERCIAL CODE
NUMBERED 6102)*

Seda AKİPEK*

ÖZET

Halka kapalı şirketlerde, sermayenin çoğunluğunu oluşturan pay sahiplerinin iradesine bakılmaksızın sermayenin en az yüzde onunu oluşturan pay sahiplerinin finansal tabloların müzakeresi ile birlikte belli gündem maddelerinin de müzakeresini erteleme hakkı kuşkusuz kanunumuzun azlık pay sahibine tanıdığı en önemli haklardan bir tanesidir. 29.05.1926 tarihli ve 865 sayılı Ticaret Kanunu'ndan bu yana mevcut olan bu hakkın uygulanmasına ilişkin belli konular üzerinde tartışmalar söz konusu olmuştur. 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu döneminde Yargıtay içtihatlarıyla yanıt verilmeye çalışılan bu tartışmaların, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında varlığını sürdürüp sürdürmeyeceği ve ayrıca yeni Kanunun başka tartışmaları beraberinde getirip getirmeyeceği değerlendirmeye ve tartışmaya değer bir konudur.

Anahtar Kelimeler: Azlık, Azlık Hakkı, Finansal Tablolar, Finansal Tabloların Müzakeresi, Erteleme, Genel Kurul Toplantısı

ABSTRACT

It is not debatable that the right to postpone the discussion on the financials, which has been granted to the shareholders holding at least ten per cent of the share capital, without even taking into account the will of the majority shareholders, is one of the important rights vested to the minority shareholders by the law. There have been discussions on the implementation of this right which exists since the Commercial Law dated 29.05.1926 and numbered 865. It is worth to evaluate and discuss whether these discussions, which have been tried to be responded by the precedents of the Court of Appeal at the time of the former Turkish Commercial Code numbered 6762, will continue to exist under the context of Turkish Commercial Code numbered 6102 and whether the new Law will also bring new arguments.

Keywords: *Minority, Minority Right, Financials, Discussion on Financials, Postponement, General Assembly Meeting*

---

* Avukat

GİRİŞ

Çalışmamızda azlığın olağan genel kurul toplantısında ilgili mali döneme ilişkin finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesini talep etme hakkı incelenecektir.

Bu doğrultuda önce bu hakka hukukumuzda yer verilmesine kaynak teşkil eden düzenlemeler ve bu düzenlenmelerin son durumu değerlendirilecek, daha sonra 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 420 hükmü ile getirilen yeni düzenlemelere ve bu düzenlemelerin 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu m. 377 hükmü ile arasındaki farklara değinilecektir.

Çalışmamızda ayrıca söz konusu hakkın ne şekilde kullanılabileceği ve bu hak kullanıldığı takdirde genel kurul toplantısındaki diğer gündem maddelerinin ne şekilde etkileneceği hususu da irdelenecektir. İnceleme kapsamında 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu döneminde tartışmalı olan hususlara 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ne ölçüde yanıt verildiğine ve yeni kanun düzenlemesiyle birlikte tartışma konusu edilmesi muhtemel hükümlere değinilecektir. Yargıtay'ın her bir tartışmalı hususa dair bakış açısına da emsal içtihatlardan alıntı yapılmak suretiyle ayrıca yer verilecektir.

Çalışmamız kapsamındaki konular, yalnızca halka kapalı anonim ortaklıklar bakımından değerlendirilmiş olup, halka açık anonim ortaklıklara ilişkin düzenlemeler ve bunların hakkın kullanımına etkisi bu çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

I. AZLIĞIN FİNANSAL TABLolarIN MÜZAKERESİNİ ERTELEME HAKKINA GENEL BAKIŞ

Finansal tabloların müzakeresini erteleme hakkı uygulamada en çok başvurulan azlık haklarından biridir. Bu özelliği nedeniyle, hakkın kapsamını ve kullanım şartlarını etraflıca değerlendirmeden evvel, bu hakka kaynak oluşturan düzenlemeleri ve hukukumuzda yer verilme amacını incelemek uygun olacaktır.

A. Hükümün Kaynağı

Azlığın finansal tabloların müzakeresini erteleme hakkı ile ilgili düzenlemenin kaynağı *Tekinalp* tarafından incelenmiştir¹.

Tekinalp, bu hükümün kaynağının Alman hukuku olduğunun söylenebileceğini, 1937 tarihli Anonim Ortaklıklar ve Paylı Komandit Ortaklıklar Hakkında Kanun'da bu tür bir azlık hakkı yer almakta iken birçok değişikliğe uğramakla beraber halen yürürlükte bulunan 1965 tarihli Paylı Ortaklıklar Hakkında Kanun'da (Alm. POK/65²) bu azınlık hakkına artık yer verilmediğini ve böylelikle yeni Alman kanununun bir azınlık hakkını ortadan kaldırdığını, anılan kanunun gerekçesinde, kanunda yer verilen diğer önlemler, güvenlik sağlayıcı hükümler ve kurumlar nedeniyle bu azınlık hakkına gerek kalmadığı için kaldırılması yoluna gidildiğinin belirtildiğini ifade etmiştir.

Tekinalp ayrıca, mehzaz kanunda yer almakta iken daha sonradan kaldırılan bu azınlık hakkının amacının, pay sahibine dolaylı olarak bilgi verilmesi ve bilançonun dürüst ve düzenli muhasebe ilkelerine ve kanuni hükümlere uygun bir şekilde çıkarılması olduğunu, sözü edilen amaçların, Alm. POK/65 ile pay sahibine tanınan bilgi alma hakkı ve yasal düzenlemeye bağlanan hesapların uzmanlarca incelenip denetlenmesi ile konusuz kaldığını, Alm. POK/65 ile bilgi alma hakkının daha da genişlediğini ve kamuyu aydınlatma ilkelerinin çok fazla kapsamlı ve ayrıntılı hükümlere tabi tutulduğunu ve bu kapsamda düşünüldüğünde bu hükümün kaldırılmasının nedeninin anlaşılabilirliğini ve haklı sayılabildiğini belirtmiştir³.

¹ Ünal Tekinalp, "Azlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi" -Sorunlar, Düşünceler-, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, c.XLII, Sayı:1-4, İstanbul 1977, s. 233-243.

² *Aktiengesetz, Vom 6. September 1965 (BGBl. IS. 1089)* (06.09.1965 tarihinde yasalaşmış, Federal Hukuk Gazetesi'nin I. cildinde ve 1089 numaralı sayfasında yayımlanmıştır).

³ Alm. POK/65 ve 1937 tarihli Anonim Ortaklıklar ve Paylı Komandit Ortaklıklar Hakkında Kanun'da yer alan konu ile ilgili düzenlemelere ilişkin açıklamalar için Bkz. Ünal Tekinalp, A.g.m, s. 234-235.

B. Türk Hukukundaki Durum

Durumu hukukumuz açısından ele aldığımızda, azlığın finansal tabloların müzakeresini erteleme hakkı ilk olarak karşımıza 29.05.1926 tarihli ve 865 sayılı Ticaret Kanunu m. 376 hükmünde çıkmaktadır.

Kenar başlığı bulunmayan 865 sayılı Ticaret Kanunu m. 376 hükmü şöyledir:

Bilançonun tasdiki hakkındaki müzakere ekseriyetin veya sermayei şirketin onda birini temsil eden ekalliyetin talebi üzerinde on beş gün sonraya talik olunur. Bu surette keyfiyet 370 nci maddede muharrer olduğu üzere hissedarana tebliğ ve usulen ilan olunur. Maahaza ekalliyetin talebi üzerine bir defa tehir edildikten sonra tekrar müzakerenin tehiri talep olunabilmek için bilançonun dışarı itiraz olan noktaları hakkında izahatı muktaziye verilmemiş olmak lazımdır.

Bu hüküm ayrıca madde dili sadeleştirilmek ve erteleme süresi on beş günden bir aya çıkarılmak suretiyle eTTK⁴ m. 377 hükmüne aktarılmıştır.

“Müzakerenin Başka Bir Güne Bırakılması” kenar başlığını taşıyan eTTK m. 377 hükmü şöyledir:

Bilançonun tasdiki hakkındaki müzakere, ekseriyetin veya şirket sermayesinin onda birine sahip olan azlığın talebi üzerine bir ay sonraya bırakılır; keyfiyet 368 inci maddede yazılı olduğu üzere pay sahiplerine bildirilir ve usulü dairesinde ilan olunur. Bununla beraber azlığın talebi üzerine bir defa tehir edildikten sonra tekrar müzakerelerin geri bırakılması talebolunabilmek için bilançonun itiraza uğrayan noktaları hakkında gereken izahatın verilmemiş olması şarttır.

Bu hüküm daha sonra TTK⁵ m. 420 hükmüne de aktarılmıştır.

“Toplantının Ertelenmesi” kenar başlığını taşıyan TTK m. 420 hükmü şöyledir:

(1) Finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular, sermayenin onda birine, halka açık şirketlerde yirmide birine sahip pay sahiplerinin istemi üzerine, genel kurulun bir karar almasına gerek olmak-

⁴ 09.07.1956 tarih ve 9353 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu 01.01.1957 tarihinde yürürlüğe girmiş ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun yürürlük tarihi olan 01.07.2012 tarihine kadar yürürlükte kalmıştır.

⁵ 14.02.2011 tarih ve 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

sızın, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya bırakılır. Erteleme, 414 üncü maddenin birinci fıkrasında yazılı olduğu şekilde pay sahiplerine ilanla bildirilir ve internet sitesinde yayımlanır. İzleyen toplantı için genel kurul, kanunda öngörülen usule uyularak toplantıya çağrılır.

(2) Azlığın istemiyle bir defa ertelendikten sonra finansal tabloların müzakeresinin tekrar geri bırakılmasının istenebilmesi, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları hakkında, ilgililer tarafından, dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması şarttır.

Bilindiği üzere TTK, önceki kanuni düzenlemelere nazaran pay sahipleri lehine daha geniş haklar ve pay sahiplerini korumaya yönelik ilave tedbirler getirmektedir. eTTK'da da yer alan özel denetçi tayini⁶ (TTK m. 438), finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi (TTK m. 420) gibi hakların yanı sıra TTK'da, birleşme, bölünme, tür değiştirme gibi önemli kararlara olumsuz oy veren pay sahibinin ortaklıktan çıkma hakkı (kanunî satma hakkı veya şirket yönünden satın alma zorunluluğu) (TTK m. 141, m. 191) genel kurulda organın temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci tayini (TTK m. 428), bilgi alma ve inceleme hakkı (TTK m. 437) gibi ilave veya genişletilmiş azlık hakları düzenlenmektedir.

Bu kapsamdaki en önemli haklardan biri TTK m. 437 hükmünde düzenlenen bilgi alma ve inceleme hakkıdır. "Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı" kenar başlıklı TTK m. 437 hükmünün gerekçesinde, çeşitli ülkelerin düzenlemeleri⁷ değerlendirilerek pay sahibine çağdaş ölçülerle örtüşen ve kamuyu aydınlatma, kurumsal denetim ve dürüst hesap verme ilkelerine göre düzenlenmiş bulunan kapsamlı bir bilgi alma ve inceleme hakkı tanındığı belirtilmiştir⁸. Oldukça kapsamlı olarak düzenlenen bu

⁶ "Özel denetçi tayini" hakkı eTTK'da yalnızca azlığa tanınan bir hak iken, TTK ile yalnızca azlığa değil her bir pay sahibine tanınmıştır.

⁷ Her ne kadar gerekçede hangi ülkelerin düzenlemelerinin kaynak olarak alındığı belirtilmemiş ise de bu hükmün, İsviçre Borçlar Kanunu m. 697 hükmü ve Alm. POK/65 131. paragrafında yer alan hüküm dikkate alınarak düzenlendiği söylenebilir (Bkz. *Swiss Code of Obligations II, Company Law*, m. 697 ve Gerhard Wirth, Michael Arnold, Ralf Morshauer, **Corporate Law in Germany**, Revised 2nd Edition, München 2010, s. 400-402).

⁸ TTK m. 437 hükmünün gerekçesi için Bkz. <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf>

maddede ile, pay sahibinin şirket ile ve hatta varsa bağlı şirketlerle ilgili bilgileri edinme hakkı olabildiğince üst seviyeye çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bilgi alma ve inceleme hakkı dışında belirli bazı şirketler için öngörülen “bağımsız denetim” ile de anonim şirketin finansal tablolarının (yani hesaplarının) denetlenmesi sistemi tamamen değişmiş, eTTK’da şirketin üç kanunî organından biri olan ve uzman bilgisine sahip olması zorunlu bulunmayan “murakıp(lar)” eli ile yapılan denetleme, TTK’da yerini, belli şirketler bakımından⁹ bir bağımsız denetleme kuruluşunun veya yeminli malî müşavirin ya da serbest muhasebeci malî müşavirin yaptığı, finansal tablolar ile raporların (dolayısıyla, muhasebenin) sürekli denetimine bırakmış, bağımsız denetim kapsamında bulunmayan şirketler bakımından ise yine yönetmelik ile düzenlenecek bir denetim sistemi öngörmüştür¹⁰.

Tüm bu açıklamalar ışığında TTK’da şirket işlemleri ve ticari kayıtları ile ilgili tıpkı Alm. POK/65’de olduğu gibi oldukça kapsamlı bilgi alma ve inceleme hakkı öngörülmüş ve özellikle bağımsız denetime tabi şirketler için bağımsız kuruluşlar tarafından gerçekleştirilecek denetim esasları belirlenmiştir.

Bu durumda, Alm. POK/65’de yer verilmesine gerek duyulmayan ve *Tekinalp*’in yukarıda açıklanan gerekçelerle hak verilebilir bulunduğu

⁹ TTK m. 397/4 hükmü uyarınca bağımsız denetime tabi olan sermaye şirketleri 23.01.2013 tarih ve 28537 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2012/4213 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmiştir. Bu kararda belirlenen bağımsız denetim kriterleri daha sonra, 14.03.2014 tarih ve 28941 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2014/5973 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile değiştirilmiş ve son halini almıştır.

¹⁰ TTK m. 397/5 hükmüne göre “*Dördüncü fıkra kapsamı dışında kalan anonim şirketler ile 4572 sayılı Kanun kapsamındaki kooperatifler ve bunların bağımsız denetime tabi olmayan üst kuruluşları bu fıkra hükümlerine göre denetlenir. Denetime ilişkin usul ve esaslar ile bu fıkra uyarınca denetim yapacak denetçilerin niteliklerine, uya- cakları etik ilkelere, görev ve yetkilerine, seçilmelerine, görevden alınmalarına veya ayrılmalarına;; denetimin ve denetim raporlarının içeriğine ve raporun genel kurula sunulmasına ilişkin hususlar Gümrük ve Ticaret Bakanlığına hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Kanunun denetçinin sorumluluğuna ilişkin hükümleri, bu fıkra uyarınca denetim yapacak denetçilere de kıyasen uygulanır*”. Çalışmamızın tarihi itibarıyla söz edilen yönetmelik henüz yayımlanmamıştır.

finansal tabloların müzakeresini erteleme hakkına TTK'da da yer verilmesine gerek olmadığı savunulabilir¹¹.

Son olarak, uygulamada bu hakkın bazı pay sahipleri tarafından zorunlu organların seçilmesini engelleme, bu yolla şirketin karar alma mekanizmasını çalışamaz hale getirme ve işlerini geciktirme, diğer pay sahiplerini yıldırma yoluyla paylarını satın almaya zorlama gibi amaçlarla da kullanıldığı gözlemlenmektedir. Hakkın suiistimalini önlemek bakımından, doktrinde de önerildiği üzere¹², şirketin zarara uğramasına sebep olan azlığın sorumlu olacağına ilişkin bir hükmün maddeye sevk edilmesi düşünülebilirdi. Bu yolla azlığın keyfi taleplerinin önüne geçmek de mümkün olabilirdi. Bu görüşü biz de paylaşıyoruz.

II. TTK m. 420 Hükmünün eTTK m. 377 Hükmü ile Karşılaştırılması

Azlığın finansal tabloların müzakeresini erteleme hakkına ilişkin olarak eTTK m. 377 hükmünde öngörülen ilkelerin büyük kısmı, genel olarak TTK m. 420 hükmünde de devam ettirilmektedir. Ancak, yeni düzenlemede önemli bazı eklemeler de yapılmıştır.

Eski ve yeni düzenlemede yer alan hususlar ile esaslı değişiklikler özetle aşağıdaki şekildedir:

	eTTK m. 377 düzenlemesi	TTK m. 420 düzenlemesi
Kenar Başlık:	Müzakerenin başka bir güne bırakılması	Toplantının ertelenmesi ¹³
Ertelenmesi Talep Edilecek Husus:	Bilançonun tasdiki hakkındaki müzakere	Finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular
Müzakerenin Ertelenmesini Talep Edebile-	Ekseriyet veya Şirket sermayesinin onda	Sermayenin onda birine, halka açık

¹¹ Bu hususun eTTK dönemindeki eleştirisi için Bkz. Hayri Domanıç, **Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması**, TTK Şerhi c. II, İstanbul 1988, s.859.

¹² Savaş Bozbel, **"Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Azınlığın Bilanço Görüşmelerini Erteletmesi (Yeni TTK m. 420)"**, Prof. Dr. Mustafa Dural'a Armağan, İstanbul 2013, s. 349.

¹³ Hakkın kullanılması halinde esasen toplantının tamamı değil, finansal tablolar ve buna bağlı konuların müzakeresi erteleneceğinden, kenar başlıktaki ifadenin doğru olmadığı yönündeki eleştiriler için Bkz. Savaş Bozbel, *Ag.m*, s. 349.

cekler:	birine sahip azlık	şirketlerde yirmide birine sahip olan pay sahipleri
Ertelemenin Oya Sunulup Sunulmayacağı:	-	Genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın Toplantı Başkanının kararıyla
Erteleme Süresi:	Bir ay sonraya bırakılır.	Bir ay sonraya bırakılır.
Erteleme Bildirimi:	eTTK m. 368 hükmü uyarınca pay sahiplerine bildirilir ve usulü dairesinde ilan olunur.	TTK m. 414/1 hükmü uyarınca pay sahiplerine ilanla bildirilir ve internet sitesinde yayımlanır.
İzleyen Toplantının Çağrı Usulü:	-	Kanunda öngörülen usulle çağrılır.
Bir Defa Ertelenen Müzakerenin İkinci Kez Geri Bırakılması İçin Gerekli Şartlar:	Bilançonun itiraza uğrayan noktaları hakkında gereken izahatın verilmemiş olması şarttır.	Finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları hakkında ilgililer tarafından dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması şarttır.

III. ERTELEME HAKKININ KULLANIM ŞEKLİ VE ŞARTLARI

A. Müzakerenin Ertelenmesini Kimler Talep Edebilir?

eTTK m. 377 hükmünde finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi talebinin, ekseriyet veya şirket sermayesinin onda birine sahip azlık tarafından kullanılabileceği hükme bağlanmıştır. Özellikle madde metninde yer alan "ekseriyet" ifadesinin, şirketin toplam esas sermayesinin çoğunluğunu oluşturan pay sahipleri olarak mı, yoksa genel kurulda temsil edilen esas sermayenin çoğunluğunu oluşturan pay sahipleri olarak mı anlaşılması gerektiği hususu doktrinde tartışılmıştır. *Teoman*'a göre, TTK m. 377 hükmünün yorumunda, hükmün azlığı çoğunluk karşısında korumak amacı ile konulduğu göz önünde tutulmalı ve genel

kurulda hazır bulunup karar alma yeterliğine sahip kişiler sermayenin yarısından fazlasını temsil etmeseler dahi, çoğunluk olarak ertelemeyi isteyebilecekleri sonucuna varılmalıdır¹⁴.

TTK m. 420 hükmünde yer alan yeni düzenleme ile “ekseriyet” ifadesi madde metninden çıkarılmış ve böylece bu ifadenin taşıdığı anlam üzerindeki tartışmalara son verilmiştir. Finansal tabloların müzakeresini erteleme hakkı yine eski düzenleme ile paralel olarak şirket esas sermayesinin onda birini oluşturan pay sahipleri (veya vekilleri) tarafından kullanılabilir.

Yeni düzenlemede ilaveten halka açık şirketlerde bu hakkı kullanmak için gerekli olan pay oranına da yer verilmiştir. Buna göre, halka açık şirketlerde şirket esas sermayesinin yirmide birini oluşturan pay sahipleri erteleme hakkını kullanabileceklerdir.

B. Erteleme Talep Edilirken Gerekçe Gösterilmeli midir?

eTTK m. 377 hükmü erteleme talep edilirken gerekçe gösterilip gösterilmeyeceği hususuna yanıt vermemektedir. Doktrinde bu hususta farklı görüşler mevcuttur.

Domaniç'e göre, m. 377 hükmünde “bilançonun itiraza uğrayan noktaları hakkında gereken izahatın verilmemiş olması” toplantının ikinci defa ertelenmesi için neden sayılmıştır. Şayet gerekçe gösterilmesi aranmasaydı, itiraza uğrayan noktalara cevap verilmemiş olması müeyyidelenirilemezdi. Ayrıca, hakkın kötüye kullanılmasını yasaklayan TMK m. 2 hükmünün de azlığın gerekçe göstermesini haklı kıldığı savunulmuştur¹⁵.

Buna karşılık, Yargıtay'ın da benimsediği¹⁶ baskın görüş¹⁷ bu azlık hakkının gerekçe gösterilmeksizin kullanılabilirliği yönündedir.

¹⁴ Ömer Teoman, “Azınlığın Bilanço Görüşmelerinin Ertelenmesini İsteme Hakkı (TTK m. 377) Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, Tüm Makalelerim Cilt II (1982-2001), 1. Bası, İstanbul 2001, s. 129.

¹⁵ Hayri Domaniç, A.g.e, s.854 vd. Aynı görüşte; T. Mahmut Birsnel, “Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, İmran Öktem'e Armağan, Ankara 1970, s. 639

¹⁶ Y.11.HD, 27.10.1961, E. 961/1147, K. 961/13496 (İsmail Doğanay, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, c. I, 4. Bası, İstanbul 2004, s. 1103, dn. 96)

¹⁷ TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku**, 12. Bası, İstanbul 2010, s. 399-400, N.757a; İsmail Doğanay, A.g.e, s. 1102; Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, 4. Bası, İstanbul 1989, s. 316; Fahiman Tekil, **Anonim Şir-**

Her ne kadar TTK m. 420 hükmü bu konu ile ilgili bir düzenleme içermemekte ise de, ikincil mevzuatta bu hususa ilişkin düzenlemelere yer verildiğini söylemek mümkündür.

GK Yönetmeliği¹⁸ m. 28 hükmünün 3. fıkrasında “*Azlık pay sahipleri tarafından finansal tablolar hakkında ileri sürülecek tüm itirazların ilk toplantıda yapılması ve bunların tutanağa yazılması zorunludur*” ifadesine ve aynı maddenin 4. fıkrasında “*Erteleme üzerine yapılacak toplantıda aynı veya farklı gerekçelerle azlık pay sahipleri tarafından finansal tabloların müzakeresinin tekrar ertelenmesi talep edilemez*” ifadesine yer verilmesi, ilk erteleme talebinin de bir gerekçeye dayandırılması gerektiği izlenimini yaratmaktadır.

Bu hususta *Domanic*'in görüşünü paylaşıyoruz. Ayrıca, GK Yönetmeliği'nde yer alan düzenlemeleri göz önüne alarak, erteleme hakkının ilk toplantıda kullanılması için de azlığın gerekçe göstermesi gerektiği kanısındayız.

C. Erteleme Hakkının Kullanılması Hakkın Kötüye Kullanılması Olarak Nitelendirilebilir mi?

Yargıtay kararlarına konu edildiği¹⁹ ve *Teoman*'ın da katıldığı üzere²⁰, eTTK m. 377 hükmünde düzenlenen erteleme istemi bir yasal haktır ve bu haktan yararlanılması hakkın kötüye kullanılması olarak nitelendirilemez.

Kanun ile tanınan bu hakkın azlık pay sahibi tarafından “kullanılması” kural olarak elbette ki hakkın kötüye kullanımı olarak yorumlan-

ketler Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1998, s. 399; Ünal Tekinalp, A.g.m, s. 238; Gönen Eriş, **Açıklamalı – İctihathı Türk Ticaret Kanunu (TTK)**, c. III, 2. Baskı, Ankara 2010, s. 2619; Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi (Şerh)**, c. II, Ankara 2014, s. 1560; Güzin Üçışık, Aydın Çelik, **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, Ankara 2013, s. 285; Aydın Çelik, **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası**, Ankara 2007, s. 166.

¹⁸ 28.11.2012 tarih ve 28481 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

¹⁹ Y.11.HD, 30.09.1985, E. 4342, K. 4912 (Gönen Eriş, **Gerekçeli, Adliye Komisyonu Raporlu, Madde Açıklamalı, En Son İctihathı Türk Ticaret Kanunu**, c. I, Ankara 1987, s. 1078, N. 1381).

²⁰ Ömer Teoman, A.g.m, s. 132. Aynı görüşte; Hasan Pulaşlı, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar (Genel Esaslar)**, Ankara 2012, s. 478; Güzin Üçışık, Aydın Çelik, A.g.e, s. 285.

mamalıdır. Ancak TMK m. 2 hükmü gereğince herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Aynı hüküm, hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeninin korumayacağını ifade etmektedir. Bu nedenledir ki; finansal tabloların müzakeresini erteleme hakkı da hak sahibi/sahipleri tarafından kötüye kullanılmadığı takdirde hukuk düzenince korunacaktır.

Son olarak, bu konu ile dolaylı olarak bağlantısı olduğunu düşündüğümüz bir hükmü anımsatmanın yerinde olacağını düşünüyoruz.

TTK m. 208 hükmü şirketler topluluğu kapsamında hakim şirketin belli koşulların varlığı halinde azlığı şirketten çıkarma hakkını düzenlemektedir. Bu maddeye göre şayet hakim şirket, doğrudan veya dolaylı olarak payların ve oy haklarının en az yüzde doksanına sahipse ve azlık şirketin çalışmasını engelliyor, dürüstlük kuralına aykırı davranıyor, fark edilir sıkıntı yaratıyor veya pervasızca hareket ediyorsa, hâkim şirket azlığın paylarını varsa borsa değeri, yoksa TTK m. 202/2 hükmünde öngörülen şekilde belirlenen değer ile satın alabilecektir²¹.

Okutan Nilsson'a göre, dürüstlük kuralına aykırı davranma, azlığa atfedilecek hareket şekillerinden yalnızca biri olduğundan, azlığın davranışı dürüstlük kuralına aykırı kabul edilmese dahi, şirket içi barışı ciddi şekilde bozucu nitelikteyse, haklı sebep oluşmuş sayılır²². Yine *Okutan Nilsson*'a göre, pay sahiplerine veya azlığa tanınmış olan dava haklarının kötüye kullanılarak şirketin veya şirket yöneticilerinin taciz edilmesi, şirket aleyhine olumsuz kamuoyu açıklamalarında bulunması, şirket genel kurullarının işleyişinin bozulması gibi davranışlar bu hüküm kapsamında değerlendirilebilir.

Kanaatimizce, şirketler topluluğuna dahil bir şirkette azlık tarafından devamlı surette kullanılan finansal tabloların müzakeresini erteleme hakkının tek başına bu hükmün kapsamında değerlendirilmesi mümkün

²¹ Hükmün gerekçesi şöyledir: *Bu hüküm şirketler topluluğuna ilişkin Forum Europeum'un önerisinden esinlenerek kaleme alınmıştır. Amaç, bir şirketin sermayesinin ve oy haklarının yüzde doksanbeşinin (yüzde doksan olarak anlaşılmalıdır) uygun gördüğü bir kararın alınıp uygulanmasına çoğu kişisel çeşitli sebeplerle karşı çıkan ortakların/paysahiplerinin şirketi bunaltan ve engelleyen davranışlarına son verip şirket içi barışı sağlamaktır. Kötüye kullanmalara ve özellikle pay bedelinin ödenmemesi tehlikesine engel olmak amacı ile karar mahkemeye bırakılmış, pay bedeli kanunen belirlenmiştir* (<http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf>).

²² Gül Okutan Nilsson, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Şirketler Topluluğu Hukuku**, 1. Baskı, İstanbul 2009, s. 439.

olmasa da, yukarıda sayılan diğer davranışlarla birleşerek şirketin çalışmasını engellemesi ya da şirket içi barışın ciddi şekilde bozulması gibi durumlar söz konusu olabilir. Bu takdirde azlığın paylarının hakim şirket tarafından satın alınması yoluna gidilebilecektir. Bu da yine, azlığın kandan doğan bu hakkı kötüye kullanması haline bağlanabilecek sonuçlar arasında yer alabilecektir.

D. Erteleme Talebi Oya Sunulabilir mi?

eTTK m. 377, erteleme talebinin oya sunulup sunulmayacağına yönelik bir hüküm içermemekteydi. *Teoman*, finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi için sadece istekte bulunulmasının yeterli olduğu, azlığın bu konuda herhangi bir gerekçe açıklamak zorunda bulunmadığı ve nihayet azlığın talebinin genel kurulun kabulüne bağlı olmadığı açıkça anlaşıldığı görüşündedir²³. Nitekim Yargıtay'ın bir kararında da azlığın genel kurulun ertelenmesi isteminin oylamaya konulamayacağı, istem halinde divan başkanının derhal istemi kabul ederek genel kurulun ertelenmesine karar vermesi gerektiği belirtilmiştir²⁴. *Tekinalp* ise, ertelemenin "talep" şeklinde ileri sürülmesi halinde oylamaya sunulmayacağını, ancak "teklif" şeklinde ileri sürülmesi halinde oylama yapılabileceğini ileri sürmektedir²⁵.

TTK m. 420 hükmündeki yeni düzenlemede "...genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın..." toplantının erteleneceği belirtilmiş ve azlığın ileri sürdüğü bu talebin oylamaya sunulmasına gerek olmadığı açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Ayrıca, azlığın finansal tabloların müzakeresini erteleme hakkı TTK m. 183/2²⁶ ve m. 408/1²⁷ hükümlerinin gerekçesinde "bağlayıcı

²³ Ömer Teoman, A.g.m, s. 130.

²⁴ Y.11.HD, 21.03.1983, E. 1247, K. 1360 (Gönen Eriş, A.g.e (TTK),, s. 2623)

²⁵ Ünal Tekinalp, A.g.m, s. 240.

²⁶ TTK m. 183/2 gerekçesi şöyledir: "*Kaynağın Almanca metninde özel haklar için "Sonderrechte", Fransızca metninde "droit spéciaux" terimleri kullanılmıştır. Kaynakta tanımlanmamış bulunan bu terim geniş yorumlanır ve kapsamına, oyda imtiyazlı paylar, azlık hakları içinde yer alan bağlayıcı önerme hakları (bilanço müzakerelerinin ertelenmesi gibi)... girer*" (<http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf>).

²⁷ TTK m.408/1 gerekçesi şöyledir: "*Genel kurul iradesini kanunda ve esas sözleşmede öngörülen çağrı usulüne uygun olarak yapılan toplantılarda alınan kararlarla açık-*

önerme hakkı” olarak nitelendirilmiştir. Böylece doktrinde, azlığın bu hakkı “talep” veya “teklif (önerme)” olarak ileri sürmesi şeklinde yapılan ayırımın ve bu ayırımı bağlanan hukuki sonuçların da geçerliliğini yitirdiği savunulabilir.

Her ne kadar bu hüküm ile bir takım tartışmaların ortadan kalkacağı muhakkak ise de, doktrinde bu yeni düzenlemeden kaynaklanan başka tartışmalar da söz konusu olabilecektir.

TTK m. 420 hükmünde erteleme nin “Toplantı Başkanının kararıyla” yapılacağı nın belirtilmesi uygulamada bir takım sorunların ve anlaşmazlıkların meydana gelmesine sebep olabilir. Maddede sözü edilen “toplantı başkanı kararı”nın, ertelemeyi tutanağa işlemeye ilişkin mi olduğu, yoksa toplantının ertelenip ertelenmeyeceği yönünde bir karar mı olacağı açık değildir. TTK’nın genel kurulun onayına sunmadığı bir konuyu, toplantı başkanının kararına bıraktığı şeklinde bir yorumun, maddenin öngörülme amacıyla bağdaşmayacağı kanaatindeyiz. Bu nedenle, maddede belirtilen “toplantı başkanının kararıyla” şeklindeki ifadeye, erteleme nin genel kurul toplantı tutanağına işlenmesi maksadıyla madde metninde yer verildiği kanısındayız.

E. Talep Halinde Hangi Gündem Maddeleri Ertelenir?

eTTK m. 377 hükmünde yalnızca finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesinden bahsedilmektedir. Buna karşılık, finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi halinde, finansal tablolar ile birlikte başkaca gündem maddelerinin müzakeresinin ertelenmesi de söz konusudur.

eTTK m. 377 hükmünde açıkça belirtilmemesine rağmen uygulamada kabul gören bu hususa TTK m. 420 hükmünde yer verilmektedir. Buna göre, azlığın talebi üzerine finansal tabloların müzakeresi ile birlikte finansal tablolara bağlı konuların da ertelenmesi söz konusu olacaktır. Ne var ki, “finansal tablolara bağlı konular” ifadesinden hangi konuların anlaşılması gerektiği madde metninde cevapsız bırakılmıştır. eTTK döneminde, özellikle yönetim kurulunun seçimi bakımından oldukça tartışmalı olan bu hususun, TTK m. 420 hükmü çerçevesinde yine tartışılmaya devam edeceği anlaşılmaktadır.

---

lar. Genel kurula katılmaya hakkı olanlar ve azlık, genel kurulda önerilerini yaparlar. Bazı öneriler bağlayıcıdır. Bilânçonun müzakeresinin ertelenmesi gibi...”

Finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesinin talep edilmesi halinde ertelemeye konu edilecek diğer gündem maddeleri, konuya ilişkin doktrin görüşleri ve Yargıtay kararları ile birlikte aşağıda etraflıca incelenmektedir.

F. Toplantı Bir Aydan Fazla Süre için Ertelenebilir mi?

Yargıtay, bir kararında eTTK m. 377 hükmünde sözü edilen bir aylık sürenin azlık yararına tanındığını ve bir kazanılmış hak olduğunu, buna karşılık genel kurulun bir aydan daha fazla süre için de ertelenebileceğini, aksini kabulün bir ayı aşan ertelemelere dayalı tüm genel kurul toplantılarının iptali sonucunu doğuracağını ve bunun da azlığın bilanço incelemesine olanak sağlamak için gerekli en az süreyi saptayan yasa koyucunun amacına aykırı düşeceğini belirtmiştir²⁸. Yargıtay'ın konuya ilişkin başka bir kararında²⁹ ise, bilanço müzakereleri dışında genel kurul toplantılarının bir aydan daha uzun tarihe ertelenmesini engelleyici bir kanun hükmü olmadığını, söz konusu davada ise bilanço müzakeresi ile ilgili gündem ve müzakerenin söz konusu olmadığı, dolayısıyla ikinci toplantının bir aydan daha uzun bir süre sonra yapılmasında kanuna aykırı bir durum bulunmadığını belirtmek suretiyle, bilanço görüşmelerinin bir aydan daha uzun bir tarihe ertelenemeyeceği izlenimi yaratılmıştır. Teoman Yargıtay'ın bu kararına katılmamaktadır³⁰.

TTK m. 420 hükmünde de eTTK m. 377 hükmünde olduğu gibi erteleme süresi ile ilgili olarak "bir ay sonraya bırakılır" ifadesine aynen yer verilmiştir. Erteleme süresine ilişkin olarak ne GK Yönetmeliği m.10/4 hükmü, ne de GK Yönetmeliği m. 28/4 hükmü konuya bir açıklık getirmektedir. Doktrinde TTK m. 420 hükmünde de yer verilen "bir ay sonraya" ifadesinin azlık lehine tanınmış asgari süre olduğu ve toplantının bir aydan daha uzun ertelenebileceği belirtilmektedir³¹.

TTK'da ve ikincil düzenlemede erteleme süresine ilişkin olarak tereddüte yer bırakmayacak bir hükmün sevk edilmemiş olması bu konudaki tartışmaların sürebileceğini göstermektedir.

²⁸ Y.11.HD, 14.10.1982, E. 3556, K. 3887 (www.kazanci.com).

²⁹ Y.11.HD, 30.01.1985, E. 6072, K. 270 (Gönen Eriş, A.g.e (TTK), s. 2623).

³⁰ Ömer Teoman, A.g.m, s. 133.

³¹ ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I** (Ortaklıklar), Yeniden Yazılmış 13. Bası, İstanbul 2014, s. 521, N. 710b.

G. Erteleme Bildirimi Ne Şekilde Yapılmalıdır?

eTTK m. 377 hükmüne göre, erteleme eTTK m. 368 hükmü uyarınca pay sahiplerine bildirilir ve usulü dairesinde ilan olunur. Buna göre nama yazılı olan pay sahipleri ile önceden şirkete bir pay senedi tevdi ederek ikametgâhını bildiren pay sahiplerine taahhütlü mektup gönderilmesi suretiyle erteleme bildirimini yapılmalı ve erteleme hususu ayrıca Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilan edilmelidir.

TTK m. 420 hükmünde ise erteleme bildirimini pay sahiplerine, TTK m. 414/1 hükmü uyarınca ilanla bildirileceği düzenlenmiştir. Başka bir deyişle ertelemenin, Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilan edilmek suretiyle pay sahiplerine bildirilmesi söz konusudur. Ayrıca, internet sitesi açmakla yükümlü olan şirketlerin³² erteleme bildirimini internet sitesinde ilan etmeleri de öngörülmüştür. Sözü edilen ilan, GK Yönetmeliği m. 10/4 hükmüne göre karar tarihinden itibaren en geç beş gün içinde internet sitesinde yayımlanmalıdır. Böylelikle, pay sahiplerine iadeli taahhütlü mektup gönderilmesi yoluyla bildirim yapılması hususuna yeni düzenlemede yer verilmediği anlaşılmaktadır.

Erteleme bildirimini hiç veya gereği gibi yapılmaması durumunun sonuçlarına ilişkin olarak ise TTK'da ya da GK Yönetmeliği'nde özel bir hüküm yer almamaktadır. Bu durumun, yapılacak ikinci genel kurul toplantısının geçerliliğine etkili olup olmayacağını değerlendirmek bakımından aşağıda yer alan Yargıtay kararı dikkat çekicidir:

“...Ertelenen genel kurul toplantı gününün genel kurulca saptanmamış olması da, başlı başına iptal nedeni olarak kabul edilemez. Erteleme halinde, izleyen toplantının günü, toplantı yeri ve gündeminin, normal genel kurul toplantıları için yasada öngörülen biçimde çağrı ve ilan yoluyla paydaşlara duyurma zorunluluğu bulunduğuna göre, TTK.nun 377 yollaması ile 368. maddesi hükmü uyarınca, genel kurulca erteleme toplantısı gününün belirlenmesinin, sonuca etkili ve katılmayı

³² TTK m. 1524/1 hükmü internet sitesi açma zorunluluğu olan şirketleri düzenlemektedir. Buna göre, TTK m. 397/4 hükmünün göndermesiyle TTK m. 398 hükmü uyarınca bağımsız denetime tabi olan sermaye şirketleri (ki bu şirketler ilk olarak 23.01.2013 tarih ve 28537 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2012/4213 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmiş, son halini 14.03.2014 tarih ve 28941 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2014/5973 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile almıştır) bir internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına özgülemek zorundadır.

engeller bir yönü bulunmadığından iptal nedeni sayılması da düşünülmez...”³³.

Erteleme bildirimini TTK’da ve GK Yönetmeliği’nde belirtildiği şekilde ya da hiç yapılmamış olsa dahi, aşağıda da değinildiği üzere, erteleme sebebinin genel kurulun ikinci kez toplantıya çağırılmasına ilişkin ilanlarda ve pay sahiplerine gönderilecek mektuplarda belirtilmesi gerektiğinden, erteleme bildirimini bir anlamda ikinci toplantı çağırısı aracılığıyla yapılmış olacak ve şirketin pay sahipleri bir önceki toplantının ertelendiğinden ve erteleme sebebinden böylelikle haberdar olacaklardır. Bu nedenle, erteleme bildirimini TTK’da ve GK Yönetmeliği’nde belirtildiği şekilde yapılmaması halinin, Yargıtay’ın yukarıda belirttiği gibi, sonuca etkili ve katılmayı engeller bir yönü bulunmadığından genel kurul iptal nedeni olarak sayılmayacağı kanaatindeyiz.

H. Azlığın Bilanço Görüşmelerini İkinci Kez Ertelettirebilmesinin Şartları Nelerdir?

eTTK m. 377 hükmünde toplantının ikinci kez ertelenebilmesi için bilançonun itiraza uğrayan noktaları hakkında gerekli izahatın verilmiş olması gerektiği belirtilmiştir.

Yargıtay bir kararında³⁴ kanun hükmüne paralel olarak azlığın istemi üzerine geriye bırakılan toplantının ikinci kez geriye bırakılması için gerekçe gösterilmesinin zorunlu olduğunu, bilançonun itiraza uğrayan noktaları hakkında yapılan açıklamaların objektif olarak bu noktaları hiç şüpheye yer vermeyecek şekilde açıklığa kavuşturması gerektiğini, sorunların hepsinin cevaplanması halinde genel kurulun müzakereye devam edebileceğini, aksi halde, geri bırakma istemini kabul ederek toplantının ikinci kez bir aydan aşağı olmamak üzere sonraya bırakılacağını, bilançonun itiraza uğrayan noktaları hakkında gereken açıklamaların yapılmamış olmasına rağmen müzakereye devamla bilançonun onanması halinde kanuna ve objektif iyi niyet kurallarına aykırı hareket edilmiş olacağını ve eTTK m. 381 hükmündeki yaptırımla, başka bir deyişle genel kurulun iptaliyle, karşı karşıya kalınacağını belirtmiştir.

TTK m. 420 hükmünde toplantının ikinci kez ertelenebilmesi için finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları

³³ Y.11.HD, 14.10.1982, E. 3556, K. 3887 (www.kazanci.com).

³⁴ Y.11.HD, 08.11.1976, E. 3952, K. 4738 (Gönen Eriş, A.g.e, s. 1075-1076, N. 1375).

hakkında ilgililer tarafından “dürüst hesap verme ölçüsü³⁵ ilkeleri” uyarınca cevap verilmemiş olması şartı aranır. Görüldüğü üzere eTTK m. 377 hükmündeki “gerekli izahat” kriteri, m. 420 hükmünde “dürüst hesap verme ilkeleri” şeklinde düzenlenmiştir.

“Dürüst hesap verme ilkesi” TTK m. 515 hükmünde tanımlanmaktadır³⁶. Buna göre, anonim şirketlerin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır. Böylelikle, toplantının ikinci kez ertelenip ertelenmeyeceğinin belirlenmesi bakımından eTTK m. 377 hükmünde belirtilen ve tanıma muhtaç olan “gerekli izahat” şeklindeki muğlak ifade yerine, m. 420 hükmüne “dürüst hesap verme ilkesi” uyarınca gerekli cevapların verilmemiş olması kriterinin eklenmesinin yerinde ve uygulamadaki ihtilafları azaltmaya yönelik bir değişiklik olduğu kanaatindeyiz.

I. İkinci Toplantının İlk Toplantının Devamı Olduğu Hususunun Belirtilmesi Zorunlu mudur?

Ne eTTK m. 377 hükmünde ne de TTK m. 420 hükmünde, ikinci toplantının ilkinin devamı olduğu hususunda açık bir ifade yer almaktadır. Ancak, Yargıtay bir kararında³⁷ aynı faaliyet dönemi için ve aynı gündemle yıl içinde gerçekleştirilen olağan toplantının, doğal olarak, ertelenen genel kurul toplantısının devamı olduğunu belirtmiştir.

Genel Kurul toplantısının azlığın talebiyle ertelenmesi halinde yapılacak ikinci toplantının yeni bir genel kurul toplantısı olarak sayılmasının iki önemli sonucu vardır:

³⁵ Kendigelen’e göre, “Bu fıkradaki “dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri” ibaresindeki “ölçüsü” kelimesi, herhangi bir anlam yüklenmesi mümkün olmayan, gereksiz bir kelimedir (TK m. 199/2) ve bu nedenle madde metninden çıkarılmalıdır” (Abuzer Kendigelen, **Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, Güncellenmiş 2. Baskı, İstanbul 2012, s. 319, dn. 181).

³⁶ Aynı ifade TTK m. 199 hükmünün ikinci ve dördüncü fıkralarında da yer almaktadır. TTK m. 199/4 hükmünün gerekçesine göre bu ilke “özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkeleri” olarak anlaşılmalıdır.

³⁷ Y.11.HD, 14.10.1982, E. 3556, K. 3887 (www.kazanci.com).

- İlk genel kurul toplantısında pay sahipleri tarafından verilen vekaletnameler, GK Yönetmeliği m. 21/2 uyarınca, yeni bir vekil atanmadığı sürece hukuken devamı sayılan toplantılar için de geçerli olduğundan ikinci toplantıda da kullanılabilir.

- İkinci toplantı ilkinin devamı niteliğinde olduğundan gündeme bağlılık ilkesi gereğince gündem maddelerinde herhangi bir değişiklik yapılması veya yeni gündem maddesi eklenmesi söz konusu değildir. Bunun istisnası, TTK m. 416/2 hükmüdür ki bu durumda tüm pay sahipleri genel kurul toplantısında hazır bulunacağından gündeme oybirliği ile madde eklenmesi mümkündür.

İkinci toplantının ilkinin devamı olduğu hususunun belirtilmesi ise eTTK döneminde uygulamada zorunlu değilken³⁸ TTK döneminde zorunlu görünmektedir.

TTK m. 420 hükmünde erteleme üzerine yapılacak ikinci toplantının TTK'da öngörülen usulle çağrılacağı ifade edilmiştir. Genel kurul toplantılarına çağrı usulünü düzenleyen TTK m. 414 hükmünde veya diğer herhangi bir hükümde bu hususta özel bir düzenleme bulunmaktaki iken GK Yönetmeliği'nde bu konu özel olarak düzenlenmiştir.

GK Yönetmeliği m. 11/1 hükmünün (e) bendine göre, ilk toplantının herhangi bir nedenle ertelenmesi üzerine genel kurul yeniden toplantıya çağırılıyor ise, erteleme sebebinin ve yapılacak toplantı için gerekli toplantı nisabının genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin ilanlarda ve pay sahiplerine gönderilecek mektuplarda belirtilmesi gerekmektedir. Bu yeni düzenleme karşısında, ikinci toplantının çağrı ve ilanlarında erteleme sebebinin ve yapılacak toplantı için gerekli toplantı nisabını belirtmemek usulsüz çağrı olarak nitelendirilecektir.

³⁸ Yargıtay aynı kararında, aynı faaliyet dönemi için ve aynı gündemle yıl içinde gerçekleştirilen olağan toplantının, doğal olarak, ertelenen genel kurul toplantısının devamı olduğu, çağrı veya ilanlarda, yapılan toplantının ilk toplantının devamı olduğuna ilişkin bir kayıt olmamasının ve ertelemeden söz edilmemiş olmasının anılan toplantının geçersizliği sonucunu doğurmayacağını belirtmiştir (Y.11.HD, 14.10.1982, E. 3556, K. 3887).

IV. FİNANSAL TABLOLARIN MÜZAKERESİNİN ERTELENMESİNİN DİĞER GÜNDEM MADDELERİNE ETKİSİ

Finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi halinde, finansal tablolar ile birlikte başkaca gündem maddelerinin müzakeresinin ertelenmesi de söz konusudur. eTTK m. 377 hükmünde açıkça belirtilmemesine rağmen uygulamada kabul gören bu hususa TTK m. 420 hükmünde yer verilmektedir. Buna göre, azlığın talebi üzerine finansal tabloların müzakeresi ile birlikte finansal tablolara bağlı konuların da ertelenmesi söz konusu olacaktır. Ne var ki, “finansal tablolara bağlı konular” ifadesinden hangi konuların anlaşılması gerektiği hususu madde metninde cevapsız bırakılmıştır.

eTTK döneminde, özellikle yönetim kurulunun seçimi bakımından oldukça tartışmalı olan bu hususun, TTK m. 420 hükmü çerçevesinde yine tartışılmaya devam edeceği söylenebilir.

A. Kar-Zarar Hesabı (Gelir Tablosu)

eTTK m. 377 kapsamında bilanço ile bilançonun ayrılmaz parçası olan kar ve zarar hesabının (gelir tablosunun) da erteleme kapsamı içinde olduğu konusunda görüş birliği vardır³⁹.

TTK m. 420 hükmünde “bilanço” terimi yerine “finansal tablolar” terimi kullanılmıştır. “Finansal tablo” tanımı ise TTK m. 68/3 hükmünde yapılmıştır. Buna göre, bilanço ile gelir tablosu yılsonu finansal tablolarını oluşturmaktadır.

Böylelikle, TTK m. 420 hükmü kapsamında talep edilecek erteleme bilanço ile birlikte gelir tablosu da otomatik olarak dahil olmaktadır.

B. Yönetim Kurulunun Kar Dağıtımına İlişkin Önerisi

Yönetim kurulunun kar dağıtımına ilişkin önerisinin görüşülüp karara bağlanması da bilanço ve gelir tablosunun, başka bir deyişle, finansal tabloların onaylanmasına bağlı olduğundan bu maddenin görüşülmesi de eTTK döneminde de olduğu gibi doğal olarak erteleme kapsamındadır.

³⁹ TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), A.g.e, s. 399, N. 757a; Ünal Tekinalp, A.g.m, s. 237; Hayri Domaniç, A.g.e, s. 857.

C. Yönetim Kurulunun Faaliyet Raporu

eTTK döneminde doktrinde yönetim kurulunun faaliyet raporunun, büyük ölçüde şirket hesaplarıyla ilgili olması sebebiyle, bilanço ile kar ve zarar hesabının görüşülmesi maddesi ile doğrudan doğruya bağlantılı olduğu, bu özelliği ile bilanço, kar ve zarar hesabı ile yönetim kurulu faaliyet raporu arasında sıkı bir bağ olduğu ve bu nedenle bu raporun da bilanço ve kar ve zarar hesabı ile birlikte ertelenmesi gerektiği savunulmakta idi⁴⁰.

TTK m. 375 hükmünde yıllık faaliyet raporunun hazırlanması, yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkileri arasında sayılmış ve bu raporun asgari içeriği Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik⁴¹ ile belirlenmiştir. Söz konusu raporda şirketin ilgili faaliyet dönemine ilişkin finansal bilgilere de yer verilmesi öngörülmüştür.

TTK m. 409 hükmünde olağan genel kurul toplantılarında müzakere edilecek ve karar bağlanacak hususlara yer verilmiştir. Bu hükme göre müzakere edilip karara bağlanacak hususlardan biri de yönetim kurulunun yıllık raporu, başka bir deyişle, yönetim kurulu faaliyet raporudur⁴².

Yönetim kurulu faaliyet raporunun da pay sahipleri tarafından müzakere edilip karara bağlanabilmesi için öncelikle finansal tablolar hakkındaki müzakerenin tamamlanmış olması gerektiği, bu nedenle faaliyet raporunun müzakeresi ve onaylanması hakkındaki gündem maddesinin de finansal tabloların müzakeresiyle birlikte ertelenmesinin uygun olduğu kanaatindeyiz.

⁴⁰ Ersin Çamoğlu, A.g.m, s. 290.

⁴¹ 28.08.2012 tarih ve 28395 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

⁴² Her ne kadar TTK m. 409 hükmü müzakere edilip karara bağlanacak, başka bir deyişle pay sahipleri tarafından onaylanacak, konular arasında yönetim kurulu faaliyet raporuna yer vermiş olsa da, GK Yönetmeliği m. 13/1 hükmünün (b) bendi, “Yönetim kurulunca hazırlanan yıllık faaliyet raporunun okunması ve müzakeresi” hususlarının olağan genel kurul gündeminde yer alması gerektiğini ifade etmekte, bu raporun karara bağlanmasına ilişkin bir ifadeye yer vermemektedir. Bu haliyle bu bent hükmünün TTK m. 409 hükmü ile çeliştiği anlaşılmaktadır.

D. Denetçi Raporu

eTTK döneminde kanuni denetçi tarafından hazırlanması öngörülen denetçi raporu genel kurul tarafından tasdike tabi olduğundan, denetçi raporunun da yukarıda anılan gerekçelerle, bilanço ve kar ve zarar hesabı ile birlikte ertelenmesi gerektiği savunulmakta idi⁴³.

GK Yönetmeliği m. 13/1 hükmünün (c) bendine göre, olağan genel kurul gündeminde bulunması gereken konulardan biri de “denetçi raporlarının okunması” hususudur.

Söz konusu denetçi raporu, TTK m. 397/4 ve 397/5 hükümlerinde öngörülen denetçi tarafından hazırlanır. GK Yönetmeliği m. 13/1 hükmünün (c) bendinde objektif bir denetçi⁴⁴ tarafından hazırlanan bu raporun müzakeresi ve genel kurul tarafından tasdiki doğal olarak öngörülmemiş, yalnızca raporun okunması hakkında bir gündem maddesine yer verileceği belirtilmiştir. Bu çerçevede, denetçi raporunun okunması hakkındaki gündem maddesinin finansal tabloların müzakeresi ile birlikte erteleme kapsamına alınmasına gerek olmadığı kanaatineyiz.

E. Yönetim Kurulunun İbrası

Yönetim kurulu üyelerinin ibraları faaliyet dönemi içindeki icraatlarının genel kurulca onaylanması anlamını taşımaktadır.

eTTK döneminde doktrindeki görüşe göre, azlığın TTK m. 377 hükmü uyarınca yaptığı bilanço, kar-zarar hesabı, faaliyet raporu (ve kanuni denetçi raporunun) ertelenmesini gerektiren talebi, ibra oylamasının da otomatikman erteleme sonucunu doğurur⁴⁵.

⁴³ Ersin Çamoğlu, A.g.m, s. 290.

⁴⁴ Yukarıda 10 numaralı dipnotta da detaylıca değinildiği üzere, TTK m. 397/4 uyarınca bağımsız denetime tabi olmayan ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın gözetimine tabi olarak yapılacak denetim, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenecektir. Doktrinde, TTK m. 397/4 ve m. 397/5 kapsamında anonim şirketlerin tabi olacakları her iki denetimin anonim şirket ile organik bağı olmayan tarafsız kişiler tarafından yapılacağından “bağımsız denetim” olduğu yönünde görüşler mevcuttur (TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), A.g.e (Ortaklıklar), s.474, N. 661.

⁴⁵ TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), A.g.e, s. 399, N. 757a; Ünal Tekinalp, A.g.m, s. 237; Ömer Teoman, A.g.m, s. 136; Ersin Çamoğlu, A.g.m., s. 291.

Doktrinde farklı görüşte olan yazarlar da mevcuttur. Nitekim *Domaniç*, bilanço ertelemesine rağmen ibra müzakerelerinin yapılabileceği ve karara bağlanabileceği görüşündedir⁴⁶.

Yargıtay aşağıda yer alan kararları ile azlığın genel kurulda bilanço müzakerelerini ertelemesi halinde gündemdeki ibra maddesinin görüşülüp karara bağlanmasının mümkün olmadığını belirtmektedir:

“...Yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin ibralarının bilanço, zarar hesabının incelenmesi ile mümkün olabileceğini ve bu nedenle toplantının yapılmamış olması gerekir. Binaenaleyh, verilen karar ile geri bırakılması gereken ve bilanço tasdiki ile alakalı bulunan o toplantıya ait gündemdeki diğer kararların dahi iptali gerekli olduğundan...”⁴⁷

“...TTK'nın 377'nci maddesi ve Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarına aykırı olduğundan, bilanço tasdik edilmeden yönetim kurulunca ibra ve kar dağıtımı da yapılamaz...”⁴⁸

Bize göre, ibra oylaması finansal tablolar ve faaliyet raporunun müzakeresinin neticesine bağlı olduğundan, tıpkı eTTK döneminde olduğu gibi “yönetim kurulunun ibrası” maddesinin de erteleme kapsamında yer alması gereken maddelerden olduğu kabul edilmelidir.

F. Yönetim Kurulunun Seçimi

Azlığın finansal tabloların müzakeresini ertelemesi halinde ertelecek gündem maddelerinden olup olmadığı hususu en çok tartışılan konu şüphesiz “yönetim kurulunun seçimi” hususudur.

eTTK döneminde doktrindeki yazarların görüşleri, Yargıtay'ın kabul ettiği yerleşik görüş ve TTK dönemindeki durum aşağıda ayrı ayrı değerlendirilmektedir.

Doktrinde bir takım yazarlar yönetim kurulu seçimi hakkındaki gündem maddesini ertelenmesi gereken maddeler arasında saymaktadır:

eTTK m.377 kapsamında konuyu değerlendiren *Tekinalp*'e göre, karın dağıtımı ve ibra konusunun, bilanço ile bağlantılı olduğu tartışmaya gerek olmayacak kadar açıktır; ancak, yönetim kurulunun ve denetçilerin seçimi ile ilgili maddenin, gündem maddesi ile “bağlantılı”

⁴⁶ Hayri Domaniç, A.g.e, s. 857.

⁴⁷ Y.11.HD, 13.12.1979, E. 5667, K. 5701 (Gönen Eriş, A.g.e (TTK), s. 2621).

⁴⁸ Y.11.HD, 09.03.1992, E. 6300, K. 3338 (Gönen Eriş, A.g.e (TTK), s. 2626).

sayılıp sayılmayacağı belli değildir. Yine *Tekinalp*, yönetim kurulunun seçiminin “bilvasıta bilançonun tasdikine müncer”⁴⁹ olmayacağını söylebileceğini; fakat, bilançosu geçmemiş, hesabını verip ibrayı sağlamamış üyelerin tekrar seçilmelerinin de maddenin öngörülme amacı ile bağdaşmayacağını haklı olarak savunulabileceğini belirtmektedir. Bu nedenle *Tekinalp* “bilvasıta bilançonun tasdikine müncer olacak” formülü yerine “bilançonun ertelenmesi ile etkilenecek maddeler” ölçütünün kabulünün daha doğru olacağı görüşündedir⁵⁰. *Tekinalp* ayrıca, erteleme talebi karşısında, kar dağıtımı, ibra ve ibraya dayalı olarak yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin seçimi gibi gündemin bilanço ile ilgili bütün maddelerinin ertelenmesi gerektiğini savunmaktadır⁵¹.

Çevik/Azık da aynı şekilde, olağan toplantı gündeminde yer alan konuların birbirleriyle yakın ilişkileri olduğunu, yönetim kurulunun seçimi veya ücretlerinin tayini gibi gündemdeki konulardan biri hakkında karar verilmedikçe diğerinin görüşülüp karara bağlanmasının uygun olmayacağını, bu nedenle bilançonun tasdiki ile ilgili görüşmelerin geri bırakılmasını toplantının diğer konularının da geri bırakılması şeklinde düşünmenin daha uygun olacağını savunmaktadır⁵².

Tekil ise, yönetim kurulu üyelerinin seçimi ile ilgili maddenin ertelenmemesini eleştiren yazarların görüşlerini haklı bulduğunu belirtmekle yetinmiştir⁵³.

Buna karşılık doktrindeki bazı yazarlar ertelemeye rağmen yönetim kurulu seçiminin erteleme talep edilen toplantıda karar bağlanabileceği görüşündedirler:

Domaniç, bilançonun tasdikinin veya reddinin kural olarak yönetim kurulu üyelerinin seçimine mani olmadığından, seçimle ilgili gün-

⁴⁹ Arslanlı'ya göre, “...Lakin umumi heyetin gündemde bulunan sair maddeleri müzakere ederek karar bağlamasına bir mani yoktur, meğer ki bu kararlar bilvasıta bilançonun tasdikine müncer olsun, mesela umumi heyet kazancın dağıtılması hakkındaki teklifi karar bağlayamaz...” (Halil Arslanlı, *Anonim Şirketler I*, Genel Hükümler, 3.Bası, İstanbul 1960, s. 242).

⁵⁰ Ünal Tekinalp, A.g.m, s. 237.

⁵¹ TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), A.g.e, s. 399, N.757a.

⁵² Orhan Çevik, Kenan Azık, *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması*, Ankara 1971, s. 150.

⁵³ Fahiman Tekil, A.g.e, s. 404-405.

dem maddelerinin görüşülmesi ve karara bağlanmasının mümkün olduğunu belirtmektedir⁵⁴.

İmregün, bilançonun görüşülmesinin ertelenmesi talebinin, sadece bilanço ile ilgisi bulunan veya bağlantısı nedeni ile bilançonun oylanmasını etkiler nitelikte olan tüm gündem maddelerinin görüşülmesinin ertelenmesini zorunlu kıldığı, bunlar dışındaki maddelerin, örneğin seçimlerin, görüşülüp karara bağlanmasında sakınca olmadığı görüşündedir⁵⁵.

Eriş, yönetim kurulunun azli veya seçiminin bilanço müzakereleri ile ilgili olmadığı, ancak ortaklık esas sözleşmesinde ibra edilmeyen yönetim kurulu üyelerinin seçilmelerinin olanaksız bulunduğu öngörülmüş ise, bu özellik sebebiyle seçimlerin yapılmasının söz konusu olamayacağı kanısındadır⁵⁶.

Pulaşlı da, ertelemeye rağmen yönetim kurulu seçiminin yapılabilirliği görüşündedir⁵⁷.

Doktrindeki bir takım yazarlar ise yönetim kurulunun eski veya yeni üyelerden oluşması ihtimali kapsamında durumu değerlendirmektedir. Bu yazarlara göre şayet yönetim kurulu tamamen yeni üyelerden oluşuyor ise seçim maddesi ertelemeye tabi olmamalı ve karara bağlanabilmelidir; aksi halde ertelenmesi gerekir:

Çamoğlu, aklanmamış yönetim kurulu üyelerinin aynı toplantıda seçilmelerinin TTK m. 381 hükmü anlamında “dürüstlük kurallarına aykırı” düşüğü ve seçim kararının bu nedenle iptal edilebilir olduğu görüşündedir⁵⁸.

Teoman, yönetim kuruluna seçilmesi önerilen kişilerin tümü ile yeni isimlerden oluşması halinde, genel kurulun gündeminde yer alan “yönetim kurulunun seçimi” maddesinin görüşülüp karara bağlanabileceğini, bir önceki faaliyet döneminde de aynı görevi ifa eden kişilerin tümünün ya da bazılarının yönetim kuruluna aday olarak gösterilmesi halinde, bilanço görüşmeleri tamamlanmadan aynı genel kurul toplantı-

⁵⁴ Hayri Domaniç, A.g.e, s. 857.

⁵⁵ Oğuz İmregün, A.g.e, s. 316.

⁵⁶ Gönen Eriş, A.g.e (TTK), s. 2619.

⁵⁷ Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku*, 3. Bası, İstanbul 2001, s. 685.

⁵⁸ Ersin Çamoğlu, “Azlığın Bilanço Ertelemesi Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler”, Ünal Tekinalp’e Armağan, c. I, İstanbul 2003, s. 292.

sında yeniden seçilebilmelerinin kabul edilmesinin doğru olmayacağını, buradaki kalkış noktasının, bu kişilerin henüz ibra edilmemiş olmaları değil, aksine genel kurulda bilanço hakkındaki tüm tartışmaların bitirilmediği hususu olduğunu belirtmektedir.⁵⁹

Yargıtay'ın, yönetim kurulu seçimini konu eden bazı kararlarında eski ve yeni yönetim kurulu üyeleri bakımından bir ayırımı gittiği görülmektedir:

“...Mahkemece, yöneticiler ile denetçinin seçimine ilişkin söz konusu karar dahi iptal edilmiş ise de, TTK'nın 377'nci maddesine göre, ekseriyetin veya şirket sermayesinin onda birine sahip olan azlığın talebi üzerine bilançonun tasdiki hakkındaki müzakere ve bununla bağlantılı görüşmeler bir ay sonraya bırakılır. Bunun dışında, bilanço ile ilgili olmayan hususların görüşülmesinde yasal bir sakınca yoktur. Dolayısıyla, olayımızda da olduğu gibi, yeni yöneticiler ve denetçinin seçimi ile ilgili gündem maddesinin görüşülerek bir karar alınması mümkündür...”⁶⁰

“...TTK'nın 377'nci maddesi uyarınca ekseriyetin veya şirket sermayesinin onda birine sahip olan azınlığın erteleme istemi, gerekçesiz dahi olsa, talebi üzerine bilançonun tasdiki hakkındaki müzakere ve bununla bağlantılı görüşmelerin bir ay sonraya bırakılması zorunlu olup, bunların dışında, bilanço ile ilgili olmayan (daha önce görev yapanlar dışında yeni yönetici ve denetçi seçimi, yine aynı yasanın 334-335'inci maddelere göre verilen izinler gibi) hususların görüşülerek karar alınması mümkündür”⁶¹

Bir takım kararlarında ise bu ayırımı yapmaksızın genel olarak seçim maddesinin erteleme talep edilen toplantıda karara bağlanabileceğini belirtmektedir:

“...Henüz ibra edilmemiş eski yönetim kurulu üyelerinin tekrar yönetim kuruluna seçilmelerine yasal bir engel mevcut olmamasına, aksine TTK'nın 347/son maddesindeki “vazifeleri biten idare meclisi azaları, umumi heyetçe ibra edilmedikçe murakıplığa seçilemezler” hükmünün, sadece denetçiliğe seçim için bir yasak getirmek suretiyle henüz ibra

⁵⁹ Ömer Teoman, A.g.m, s. 139-140.

⁶⁰ Y. 11. HD. 10.07.1986, E. 3798, K. 4357 (Gönen Eriş, A.g.e (TTK), s. 2624-2625).

⁶¹ Y.11. HD, 13.10.2003, E. 2885, K. 9174 (Gönen Eriş, A.g.e (TTK), s. 2631).

edilmemiş eski yöneticilerin yeni yönetim kuruluna seçilmelerine olanak tanımış olmasına göre, karar düzeltme isteğinin reddi gerekmiştir"⁶².

"...Yönetim kurulu üyelerinin seçimi ile ilgili karar, TTK'nın 377'nci maddesinde öngörülen bilanço görüşmeleriyle ilgili değildir"⁶³.

"...Azınlığın istemiyle bilançonun onanması hakkındaki genel kurul görüşmelerinin ertelenmesine karar verilmiş olsa bile, bu genel kurul yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin seçimini yapabilir. Ancak, görevi sona eren yönetim kurulu üyeleri ibra edilmedikçe, denetçi seçilemezler"⁶⁴.

Görüldüğü üzere Yargıtay, konuya ilişkin 2003 tarihli son kararında, yönetim kurulunun tamamen yeni üyelere oluşması halinde yönetim kurulunun seçimi maddesinin erteleme talep edilen toplantıda karara bağlanabileceğini belirtmektedir.

TTK m. 420 hükmü kapsamında yapılan değerlendirmelerde uygulamadakinin farklı bir sonuca ulaşılabileceği yönünde görüşler mevcuttur. Bunun nedeni ise, TTK m. 413/3 hükmüdür.

"Gündem" kenar başlığını taşıyan TTK m. 413/3 hükmü şöyledir:

"Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır".

"Yönetim kurulunun seçimi" maddesinin TTK m. 420 kapsamında ertelemeye tabi olacak maddelerden olup olmadığı hususu doktrinde bazı yazarlar tarafından TTK m. 413/3 hükmü ile birlikte değerlendirilmiştir.

Moroğlu'na göre, TTK m. 413/3 hükmü karşısında "bağlı konu" olarak "yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi" de zorunlu ertelemeye tabi olacaktır. Yine *Moroğlu*, eTTK m. 377 hükmünde ve bu hükmün uygulamasında yönetim kurulu üyelerinin azli ve yenilerinin seçimi maddesinin ertelemeye tabi olmadığını, bu erteleme TTK ile benimsenen çoğunlukça istenmeyen yönetim kurulu üyelerinin azlinin geciktirilmemesi gerektiği ilkesine aykırı olduğunu belirtmiştir⁶⁵.

⁶² Y.11. HD, 28.05.1982, E. 1974, K.2597 (Gönen Eriş, A.g.e (TTK), s. 2621-2622).

⁶³ Y. 11. HD, 01.12.1992, E. 5600, K. 11038 (Gönen Eriş, A.g.e (TTK), s. 2626).

⁶⁴ Y.11.HD, 16.06.1994, E. 7027, K. 5107 (Gönen Eriş, A.g.e (TTK), s. 2627).

⁶⁵ Erdoğan Moroğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler**, 7. Baskı, İstanbul 2012, s. 225.

Pulaşlı, Yargıtay'ın eTTK m. 377 hükmü uyarınca azlığın talebi üzerine bilanço görüşmelerinin bir ay sonraya ertelenmesi halinde, yeni yönetim kurulu üyelerinin seçimini bilanço ile bağlantılı görmediğini, ancak TTK m. 413/3 hükmündeki yeni yasal düzenleme karşısında bu içtihadının artık geçerliliğini yitirmiş olduğunu belirtmiş olsa da⁶⁶, daha sonra bu konuda, yeni üye seçimi olmadığı takdirde Yönetim Kurulu üyelerinin seçiminin de erteleme kapsamında olması gereken gündem maddelerinden olduğunu belirtmekle yetinmiş ve TTK m. 413/3 hükmündeki yeni yasal düzenleme karşısında bu içtihadının geçerliliğini yitirdiğine dair yorumunu terk etmiştir⁶⁷.

Kanaatimizce, TTK m. 413/3 hükmü, finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi halinde “yönetim kurulunun seçimi” maddesinin de ertelenmesine yol açacak bir hüküm olarak nitelendirilmemelidir. Şöyle ki;

- TTK m. 420 hükmü kapsamında finansal tablolar haricinde erteleme konusu yapılacak maddeler finansal tabloların müzakeresi ile “bağlı” konulardır. Oysa TTK m. 413/3 hükmünde yönetim kurulu seçiminin finansal tabloların müzakeresi ile “ilgili” sayılacağı belirtilmiştir. Her ne kadar ilk bakışta bu terimler aynı anlamda gibi görünüyorsa da bize göre tamamen farklı anlamları içermektedirler. “Yönetim kurulunun seçimi” maddesinin finansal tabloların müzakeresi ile “ilgili” olduğu muhakkaktır, ancak finansal tabloların müzakeresine “bağlı” olduğu söylenemez. Çünkü TTK, eTTK’da da olduğu gibi, yönetim kurulunun seçimini herhangi bir kararın alınmasına bağlı kılmamıştır. TTK m. 413 hükmünün gerekçesinde de belirtildiği üzere kanunumuzda yeni olan bu hükmün amacı, genel kurula, yönetim kurulu üyelerini her olağan genel kurul toplantısında görevden alabilme olanağını vermektedir. Görevden alınan yönetim kurulunu üyelerinin yerine de, zorunlu organın oluşmasını temin etmek maksadıyla, işlemin doğal sonucu olarak yenilerinin seçilmesi gerekecektir. Bu nedenle “yönetim kurulu üyelerinin azli ve yenilerinin seçilmesi” finansal tabloların müzakeresi ile “bağlı” değil, “ilgili”dir.

- TTK m. 413 hükmünün gerekçesinde ayrıca hükmün temelindeki mantığın genel kurulun yılsonu finansal tablolarının ve yıllık

⁶⁶ Hasan Pulaşlı, A.g.e. (Genel Esaslar), s. 477.

⁶⁷ Hasan Pulaşlı, A.g.e (Şerh), s. 1561.

faaliyet raporunun ortaya koyduğu sonuçlardan memnun kalmaması halinde, genel kurula yönetim kurulunu değiştirme imkanı tanımak olduğu vurgulanmıştır. Yine gerekçede icraatı beğenilmeyen bir yönetim kurulunun süre endişesiyle görevde tutulmaya devam edilmemesi gerektiği belirtilmektedir. Görüldüğü üzere maddenin gerekçesi, mevcut (eski) yönetim kurulu üyelerinin icraatlarının pay sahipleri tarafından değerlendirileceğini ve bu üyelerin icraatlarından memnun kalınmamış olması ihtimalinde ise bu kişilerin, genel kurul gündeminde “seçim” maddesi olmasa bile azillerinin mümkün olduğunu ve yerlerine yenilerinin seçilebileceğini ifade etmektedir. Başka bir deyişle, gündeminde yönetim kurulu seçimi olan bir genel kurul toplantısının TTK m. 420 kapsamında ertelenmesinin talep edilmesi halinde, yönetim kurulunun seçimi maddesinin görüşülmesini ve yönetim kuruluna yeni üyelerin seçilmesini engelleyen bir durum söz konusu değildir. Bize göre, bu hükmün TTK m. 420 kapsamında genel kurula sunduğu imkan, gündeminde yönetim kurulu seçimi bulunmasa dahi, finansal tabloların müzakere edildiği ikinci genel kurul toplantısında yönetim kurulu üyelerinin finansal tabloların müzakeresi neticesinde azledilebilmeleri ve yerlerine yenilerinin seçilmesinin mümkün olabilmesidir.

- Son olarak belirtmek isteriz ki, şayet kanun koyucu, yönetim kurulu seçimini finansal tabloların müzakeresi ile bağlı bir gündem maddesi olarak nitelendirmek eğiliminde olsa idi, bu durum TTK m. 420 hükmünde açıkça yazılabilirdi ya da en azından TTK m. 413/3 hükmüne atıf yapılabilirdi. Bunların yapılmamış olması, “yönetim kurulunun seçimi” maddesinin ertelenecek gündem maddeleri arasında telakki edilmemesi gerektiği sonucuna götürmektedir.

Yukarıda izah ettiğimiz üzere, TTK m. 420 hükmü kapsamında “yönetim kurulu seçimi” maddesi finansal tabloların müzakeresi ile birlikte ertelenen maddeler arasında yer almamalıdır. Çünkü, erteleme talep edilen toplantıda tamamen yeni üyelerden oluşan bir yönetim kurulunun seçildiği varsayımında, zaten TTK m. 413/3 hükmünün öngördüğü sonuca doğrudan ulaşılmış olacaktır. Bu nedenle, eTTK m. 377 kapsamında doktrinde de savunulduğu ve Yargıtay tarafından uygulama ile kabul edildiği şekilde, erteleme talep edilen toplantıda tamamen yeni üyelerden oluşan bir yönetim kurulunun seçimi mümkün olmalıdır.

G. Yönetim Kurulu'na TTK m. 394 ve 395 hükümlerindeki yetkilerin verilmesi

eTTK döneminde Yargıtay bir kararında yönetim kurulu üyelerine TTK m. 334 hükmü uyarınca şirketle işlem yapma izni verilmesine ve TTK m. 335 hükmü kapsamında rekabet yasağını kaldırılmasına ilişkin gündem maddelerini bilanço müzakereleri ile bağlantılı görmüştür⁶⁸.

Yargıtay'ın bu kararı doktrinde *Çamoğlu* tarafından eleştirilmiştir. *Çamoğlu*'na göre, anılan maddelere göre yönetim kurulu üyelerine şirketle işlem yapma veya şirket konusuna giren işlerle uğraşma izni, esas sözleşmeye konulacak genel bir hükümle üyelerin şahıslarından soyut olarak da verileceğine göre, bilanço müzakerelerinin ertelendiği bir toplantıda bu maddelerin görüşülüp karara bağlanmasında bir sakınca bulunmamaktadır⁶⁹.

Nitekim Yargıtay, daha sonraki bir kararında bu görüşünü değiştirmiş ve TTK m. 377 hükmüne göre, bilançonun onanması görüşmesinin ertelenmesinin, anonim şirket yöneticilerine, TTK m. 334 ve 335 hükümlerine göre işlem yetkisi verilmesi yolundaki alınacak kararlara engel olmadığını, zira, doğrudan bir illiyet bağı olmadığından, bilançonun ertelenmesi halinde bile, TTK m. 334 ve 335 hükümlerindeki hususlar hakkında karar alınabileceğini belirtmiştir⁷⁰.

eTTK m. 334 ve m. 335 hükümleri TTK'nın m. 394 ve m. 395 hükümlerinde karşılığını bulmaktadır. TTK'nın yürürlüğe girmesinden sonra Yargıtay konuya ilişkin bir kararında, yönetim kurulu üyelerinin şirketle işlem yapma izni yönünden alınan kararın bilanço görüşmeleriyle ilgili bulunduğunu, bilanço görüşmeleri ertelendiğine göre buna ilişkin gündem maddesinin de karara bağlanmasının doğru olmayacağını belirtmiştir⁷¹.

Yargıtay'ın eTTK dönemindeki içtihadını değiştirme nedeni anlaşılamamaktadır. Zira eTTK m. 334 ve m. 335 hükümleri ile TTK m. 394 ve m. 395 hükümleri esas itibariyle aynıdır. Bu nedenle Yargıtay'ın son içtihadındaki bu görüşe katılmıyoruz ve *Çamoğlu*'nun da haklı olarak belirttiği gibi yönetim kurulu üyelerinin şahıslarından soyut olarak veri-

⁶⁸ Y.11.HD, 13.12.1979, E. 5667, K. 5701 (Gönen Eriş, A.g.e (TTK), s. 2621).

⁶⁹ Ersin Çamoğlu, A.g.m, s. 294.

⁷⁰ Y.11.HD, 04.03.2002, E. 9539, K. 1757 (Gönen Eriş, A.g.e (TTK), s. 2628).

⁷¹ Y.11.HD, 13.01.2014, E. 9933, K. 575 (Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, c. XXX, Mart 2014, Sayı:1, 217-219)

lebilecek bu izin ve yetkilerin, erteleme kapsamında mütalaa edilmemesi gerektiğini düşünürüz.

H. Sermaye Artırımı

Esas sözleşme değişikliğinin “sermaye artırımı”nı içermesi halinde durumun ne şekilde değerlendirilmesi gerektiği doktrinde irdelenmiştir.

Çamoğlu, artırım ister nakdi veya aynı sermaye koymak suretiyle dış kaynaklardan yapılsın, isterse mevcut değerlendirme fonlarının veya olağanüstü yedeklerin sermayeye eklenmesi suretiyle gerçekleştirilsin, gündem maddesinin ertelenmesi yönünden varılacak sonucun aynı olduğu görüşündedir. *Çamoğlu*'na göre, olağanüstü yedekler ve değerlendirme fonları sermayeye eklenmesi düşünülen birer bilanço kalemi olarak daha önceki bilançolarda onaylanmış ve varlıkları ve doğrulukları yasanın öngördüğü biçimde belgelenmiş olsalar dahi, erteleme toplantısının gündeminde bulunan “bilançonun müzakeresi ve genel kurulun onayına sunulması” maddesi, şirket sermayesinin (varlıklarının), bilançodaki yedeklerin ve değerlendirme fonu kalemlerinin varlığının ve doğruluğunun sermaye artırımı öncesinde genel kurul tarafından güncel olarak bir kere daha saptanmasını ifade etmektedir. Aynı gündemdeki bilanço müzakerelerinin ertelenmesi genel kurulu, sermaye artırımının sermaye ve fonlara ilişkin yasal koşullarını son bir kez daha irdelemek olanağından mahrum bırakacağından *Çamoğlu*, sermaye artırımı maddesinin de ertelenmesi gerektiği kanısındadır⁷².

Bilindiği gibi TTK'da sermaye artışına ilişkin bir takım yeni düzenlemeler öngörülmüştür. Buna göre, şirket esas sermayesi taahhüt yoluyla⁷³, iç kaynaklardan⁷⁴ veya şarta bağlı⁷⁵ olarak artırılabilir. Her üç yolla artırım da finansal tablolara bağlı bir konu olduğundan sermaye artırımı öngören esas sözleşme değişikliğinin de ertelemeye tabi olması gerektiği kanısındayız. Sermaye artırımı vb. dışındaki esas sözleşme değişikliklerinin ise erteleme talep edilen toplantıda görüşülüp karara bağlanmasında bir sakınca olmadığı görüşündeyiz.

⁷² Ersin Çamoğlu, A.g.m, s. 293-294.

⁷³ TTK m. 459, m. 460 ve m. 461 hükümlerinde düzenlenmektedir.

⁷⁴ TTK m. 462 hükmünde düzenlenmektedir.

⁷⁵ TTK m. 463 ila m. 476 hükümlerinde düzenlenmektedir.

I. Tahvil Çıkarılması

Doktrinde *Çamoğlu*, eTTK m. 377 uyarınca, bilanço müzakerelerinin ertelendiği toplantıda aynı gündemde bulunan tahvil çıkarılması maddesinin de ertelenmesi gerektiğini savunmuştur. *Çamoğlu*'na göre, eTTK m. 422 hükmü tahvil çıkarma işlemindeki tavanı "esas sermayenin ödenen ve tasdik olunmuş son bilançosuna göre mevcudiyeti anlaşılan miktarı aşamaz" hükmü ile belirlediğinden, bilanço genel kurulca onaylanıp kesinleşmeden tahvil çıkarma tavanının kesinlik kazanması mümkün değildir⁷⁶.

TTK'nın "Borçlanma Senetleriyle Alma ve Değiştirme Hakkını İçeren Menkul Kıymetler" başlıklı ayırımında tahvil de dahil olmak üzere her türlü borçlanma aracı çıkarılmasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. TTK m. 506 hükmüne göre TTK m. 504 ve 505 hükümlerine bağlı borçlanma senetlerinin toplam tutarı, sermaye ile bilançoda yer alan yedek akçelerin toplamını aşamaz. Madde hükmünde ayrıca, kanunların bilançoya konulmasına izin verdiği yeniden değerlendirme fonlarının da toplama katılacağı hükme bağlanmıştır.

Bu düzenleme karşısında *Çamoğlu*'nun yukarıda değindiğimiz görüşünün TTK kapsamında da halen geçerliliğini koruduğu anlaşılmaktadır.

SONUÇ

1- TTK'da azlığa ilave ve genişletilmiş haklar tanıdığından TTK m. 420 hükmünde belirtilen finansal tabloların müzakeresini erteleme hakkına TTK'da yer verilmesine gerek olmadığı savunulabileceği kanaatindeyiz. Zira, bu hakka kanunda yer verilmesinin amacı pay sahiplerinin finansal tabloları inceleyebilme hatta bağımsız kişi veya kuruluşlara incelettirebilme imkanı tanımak olduğuna göre, TTK m. 437 hükmünde belirtilen on beş günlük sürenin uzatılması yoluyla da bu amaç pek tabi temin edilebilirdi. Bu hakka kanunda yer verilecek ise de en azından hakkın suiistimalinin önüne geçmek maksadıyla hakkın kullanılması neticesinde şirketi zarara uğratan pay sahiplerinin sorumlu olacaklarına dair bir hükmün de maddeye sevk edilmesi düşünülebilirdi.

2- TTK m. 420 hükmü her ne kadar eTTK m. 377 hükmü kapsamında söz konusu olan bir takım tartışmalara çözüm getirmeye çalışmış ise de, bir takım hususların tartışılmaya devam edeceği düşüncesindeyiz.

⁷⁶ Ersin Çamoğlu, A.g.m, s. 294-295.

eTTK m. 377 hükmünde yer alan ve erteleme hakkını talep edecekler arasında belirtilen “ekseriyet” ifadesinin TTK m. 420 hükmünde yer almaması, erteleme talebinin oya sunulmayacağına yeni düzenlemede açıkça yer verilmesi, erteleme talebi halinde finansal tabloların müzakeresine bağlı konuların da ertelemeye tabi olacağına belirtilmesi ve finansal tabloların itiraza uğrayan noktaları hakkında verilecek yanıtların “dürüst hesap verme ilkesi” şeklinde bir kritere bağlanması madde metnindeki olumlu değişikliklerdir.

Buna karşılık TTK m. 420 hükmünde açıklığa kavuşturulmayan ve yeni tartışmalara sebep olabilecek düzenlemeler de mevcuttur. Şöyle ki:

- eTTK m. 377 hükmü kapsamında da doktrinde tartışmalı olan ilk erteleme için gerekçe gösterilmesine gerek olup olmadığı hususuna TTK m. 420 hükmü ile açıklık getirilmemiştir. GK Yönetmeliği'nde yer alan düzenlemeleri göz önüne alarak, erteleme hakkının kullanılması için azlığın gerekçe göstermesi gerektiği kanısındayız.

- TTK m. 420 hükmüne eklenen toplantının “toplantı başkanının kararıyla” erteleneceğini öngören ifade de tartışmalara yol açabilecek türdendir. Bize göre toplantı başkanının alacağı karar, toplantının ertelenip ertelenmeyeceği hususuna ilişkin olmayıp, erteleme kararının tuta-nağa işlenmesini için alınacak bir karar niteliğindedir.

- TTK m. 420 hükmünde de eTTK m. 377 hükmünde olduğu gibi erteleme süresi ile ilgili olarak “bir ay sonraya bırakılır” ifadesine aynen yer verilmiştir. Bu durumda ertelenen toplantının bir ay sonra mı yapılması gerektiği yoksa bir aydan daha uzun bir tarihe ertelenip ertelenmeyeceği halen net değildir. Bize göre, eTTK zamanında kabul gören toplantının bir aydan daha uzun bir tarihe ertelenebileceği şeklindeki uygulamanın, TTK zamanında da aynen devam edeceği kabul edilmelidir.

3- Son olarak, eTTK m. 377 kapsamında da çokça tartışılan ve TTK m. 420 hükmü ile de tartışılmaya devam edeceğini düşündüğümüz husus ertelemeye konu edilecek diğer gündem maddeleridir.

eTTK döneminde de kabul edildiği üzere erteleme talep edilmesi halinde finansal tabloları oluşturan hesaplardan biri olan gelir tablosu, yönetim kurulunun kar dağıtım önerisi, yönetim kurulunun ibrası, yönetim kurulu faaliyet raporu, sermaye artışı vb. konulardaki esas sözleşme değişiklikleri ve tahvil çıkarılması hakkındaki müzakereler de ertelemeye tabi olmalıdır.

Buna karşılık, denetçi raporunun okunması, (sermaye artırımı vb. konular hariç olmak üzere) esas sözleşme değişiklikleri, yönetim kuru-

luna TTK m. 394 ve m. 395 hükümleri kapsamındaki yetkilerin verilmesi ve (yeni kişilerden oluşması koşuluyla) yönetim kurulu üyelerinin seçimi hakkındaki gündem maddelerinin erteleme talep edilen toplantıda görüşülüp karara bağlanabileceği kanaatindeyiz.

Bu kapsamda en çok tartışılan gündem maddesi olan “yönetim kurulu üyelerinin seçimi” maddesinin ertelemeye tabi olup olmayacağı hususu TTK ile yine netlik kazanmış değildir. TTK m. 413/3 hükmünde yer alan “yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmalarının ve yenilerinin seçilmesinin finansal tabloların müzakeresi ile ilgili olduğu” yolundaki ifadenin gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olarak değerlendirilmesi gerektiği ve eTTK döneminde uygulamayla kabul edildiği gibi yönetim kurulunun üyelerinin yeni kişilerden oluşması halinde seçimin erteleme talep edilen toplantıda karara bağlanabileceği görüşündeyiz.

Ayrıca, yönetim kuruluna TTK m. 394 ve m. 395 hükümleri kapsamındaki yetkilerin verilmesi ile ilgili gündem maddesinin erteleme kapsamında olmayacağına ilişkin uygulamayı, Yargıtay’ın 13.01.2014 tarihli kararında değiştirdiği anlaşılmaktadır. eTTK m. 334 ve m. 335 hükümleri TTK m. 394 ve m. 395 hükümleri ile esas itibariyle aynıdır. Bu nedenle Yargıtay’ın son içtihadındaki bu görüşe katılmıyor ve Çamoğlu’nun da haklı olarak belirttiği gibi yönetim kurulu üyelerinin şahıslarından soyut olarak verilebilecek bu izin ve yetkilerin, erteleme kapsamında mütalaa edilmemesi gerektiğini düşünüyoruz.

KAYNAKÇA

Arsılanlı, Halil Anonim Şirketler I, Genel Hükümler, 3. Bası, İstanbul 1960

Birsel, T. Mahmut“Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, İmran Öktem’e Armağan, Ankara 1970, s. 620 - 659

Bozbel, Savaş“Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Azınlığın Bilanço Görüşmelerini Erteletmesi (Yeni TTK m. 420)”, Prof. Dr. Mustafa Dural’a Armağan, İstanbul 2013, s. 347-355

Çamoğlu, Ersin“Azınlığın Bilanço Ertelemesi Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler”, Ünal Tekinalp’e Armağan, c. I, İstanbul 2003, s. 287 - 295

Çelik, Aydın Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası, Ankara 2007

Çevik, Orhan/Azık, Kenan Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Ankara 1971

Doğanay, İsmail Türk Ticaret Kanunu Şerhi, c. I, 4. Bası, İstanbul 2004

Domaniç, Hayri Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi c.II, İstanbul 1988

Eriş, Gönen Gerekçeli, Adliye Komisyonu Raporlu, Madde Açıklamalı, En Son İhtihatlı Türk Ticaret Kanunu, c. I, Ankara 1987

Eriş, Gönen Açıklamalı – İhtihatlı Türk Ticaret Kanunu, c. III, 2. Baskı, Ankara 2010 (TTK)

İmregün, Oğuz Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul 1989, www.kazanci.com

Kendigelen, Abuzer Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, Güncellenmiş 2. Baskı, İstanbul 2012

Moroğlu, Erdoğan6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, 7. Baskı, İstanbul 2012

Okutan Nilsson, Gül Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Şirketler Topluluğu Hukuku, 1. Baskı, İstanbul 2009

Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, 12. Bası, İstanbul 2010

Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin Ortaklıklar Hukuku I, Yeniden Yazılmış 13. Bası, İstanbul 2014 (Ortaklıklar)

Pulaşlı, Hasan Şirketler Hukuku, 3. Bası, İstanbul 2001

Pulaşlı, Hasan6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2012 (Genel Esaslar)

Pulaşlı, Hasan Şirketler Hukuku Şerhi, c. II, Ankara 2014 (Şerh)

Swiss Code of Obligations II, Company Law(Articles 552-964), English Translation of the Official Text, Swiss American Chamber of Commerce, 2010 Updated Edition, www.tbmm.gov.tr

Tekil, Fahiman Anonim Şirketler Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1998

Tekinalp Ünal“Azlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi” -Sorunlar, Düşünceler-, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, c. XLII, Sayı: 1-4, İstanbul 1977, s. 233 - 243

Teoman, Ömer“Azınlığın Bilanço Görüşmelerinin Ertelenmesini İsteme Hakkı (TTK m. 377) Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, Tüm Makalelerim Cilt II (1982-2001), 1. Bası, İstanbul 2001, s. 127 - 142

Üçışık, Güzin/Çelik, Aydın Anonim Ortaklıklar Hukuku, Ankara 2013

Wirth, Gerhard/Arnold, Michael/Morshauer, Ralf Corporate Law in Germany, Revised 2nd Edition, München 2010